

dále zcizil. Toto ustanovení čelící t. zv. chabrusu chrání zájem dlužníka a věřitelů na docílení největšího výtěžku při veřejné dražbě.

(Posledního případu přestupku dle § 7 se dopouští, kdo přímo nebo nepřímo přestoupí zákaz účasti při veřejných dražbách.)

Jestliže v některém případě byla činem způsobena nebo hrozila značná škoda (objektivně; při tom netřeba, aby byla povahy majetkové), nebo jedná-li pachatel po živnostensku, považuje se čin za přečin. Pokus je trestný, i když jde o přestupek (§ 7 poslední věta).

H. Zákon č. 115/1934 Sb. o pletichách při zadávání veřejných dodávek a prací.

Tento zákon chrání čistotu a bezvadnost veřejného dodávkového řízení; rozumějí se tím veřejné dodávky a práce takové, jež jsou zadávány nějakou veřejnoprávní korporací, zvláště státem, zemí, okresem, obcí, nebo veřejnými podniky, ústavy a fondy.

Delikty zákona jsou stanoveny v § 2; jde tu jednak o aktivní a pasivní podplácení (oferentů mezi sebou, nebo s třetími; podplácení veřejných orgánů — po stránce aktivní i pasivní — je trestno dle norem zmíněných sub I, II a III), jednak o pletichy ve vlastním slova smyslu. Celkově mají povahu subsidiární vůči činům přísněji trestným.

Přečinu aktivního podplácení dle § 2, odst. 1., se dopouští, kdo někomu přímo nebo nepřímo nabídne, slíbí nebo poskytne majetkový prospěch za to, že se zdrží (zdržel) účasti při soutěži, nebo za to, že se soutěže zúčastní (zúčastnil) určitým způsobem. Přečinu pasivního: kdo za takové chování přímo nebo nepřímo požaduje nebo přijme majetkový prospěch nebo slib takového prospěchu. Čin je dokonán již podplácením.

Dle § 2, odst. 1. — třetí případ — je trestný (rovněž za přečin), kdo vůbec se dopustí jakýchkoli jiných pletich, které jsou způsobily přivoditi škodu veřejnému zadateli. Těmito jinými pletichami sluší rozuměti každé úmyslné jednání (opomenutí), jež odporuje dobrým mravům při zadávání. K trestnosti pletich však se vyžaduje, aby byly způsobily přivoditi veřejnému zadateli škodu, jež nemusí býti přímo majetkovou.

Ve všech případech jest delikt soudním přečinem, jehož pokus jest trestný (§ 2, odst. 1., poslední věta). Byla-li činem způsobena (nebo hrozila) veřejnému zadateli škoda majetkově odhadnutelná na více než 20.000 Kč, jakož i v případě recidivy (vinník

pro takový čin byl již odsouzen a od odpykání trestu neuplynulo ještě 5 roků) jest čin zločinem. Dle § 2, odst. 4., uloží soud podnikateli ručení za nedobytný peněžitý trest uložený vinníkovi v případech, že podnikatel věděl, že zaměstnanec se činu dopustil ve prospěch podniku, a opomenul to zadateli bez průtahy oznámiti. O mimo-trestních újmách pro podnik (vyloučení ze zadávání veřejných dodávek) jedná § 4; § 6 přináší některé nepříznivé civilněprávní důsledky. Poskytnutý majetkový prospěch propadá státu. Dle § 3 jest beztrestný — t. zv. účinná lítost — kdo dobrovolně (nikoli proto, že jeho jednání bylo odhaleno) čin zadateli oznámí a vzniklou škodu napraví.

Z novější literatury československé.

Glos: „Rozhodování veřejných záležitostí v § 104 a 105 tr. z.“ (Právník 1923); Kallab: „Trestní právo hmotné“ (Praha 1935; viz přísl. partie); Milota: „Podplácení podle práva platného na Slovensku a Podkarpatské Rusi“ (Právní Obzor 1925); týž: „Učebnice obojího práva trestního platného v Čsl. republice“ (Kroměříž 1926; viz přísl. partie); Miříčka: „Trestní právo hmotné“ (Praha 1934; viz přísl. partie); Volf: „Zákon o pletichách při veřejných dodávkách“ (Právo československé 1935). Též hesla „Lichva“ a „Nekalá soutěž“.

Antonín Ráliš.

Úrazové pojištění

viz Sociální pojištění.

Urbarialisté (urbárnici).

I. Pojem a poměry příbuzné. II. Historický vývoj: 1. Nejstarší doba. 2. Stav ve XIV. století. 3. Zhoršení poddanství od XV. století, Tripartitum. 4. Zmírnění poddanství od Marie Terezie (Tereziánský urbár). 5. Nová úprava z r. 1836. III. Zrušení poddanství zákony 1. z r. 1848, 2. z doby absolutismu, 3. po r. 1867. IV. Pozemky příbuzné pozemkům urbárským. V. Nová úprava r. 1871 (urbárský zákon) a 1908. VI. Nová úprava řízení r. 1909. VII. Kolonie a zák. č. 224/1925, želiarský kurialní majetek a zák. č. 318/1919 Sb. VIII. Urbariální poměry a poměry jim příbuzné ve veřejných knihách. IX. Urbárské společenstvo. X. Rozhled.

I. Pojem a poměry příbuzné. Pod názvem „urbarialisti“ alebo „urbárnici“ (maď. úrbéresék) treba rozumieť osoby, ktoré podľa starého stavovského práva uhorského patrily k stavu poddaných (maď. „jobbágyok“, lat. „jobbationes“), a ktoré podliehali právnej vrchnosti